

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้าใจ ความตระหนักและกาส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าป้องกัน: กรณีศึกษา บ้านกะบุด-เชียงแหวน เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งมีสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผลการศึกษาวิจัย
5. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้าใจ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าป้องกัน: กรณีศึกษา บ้านกะบุด-เชียงแหวน เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาความเข้าใจตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าป้องกัน: กรณีศึกษา บ้านกะบุด-เชียงแหวน เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. เพื่อสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้าใจ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าป้องกัน: กรณีศึกษา บ้านกะบุด-เชียงแหวน เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
3. เพื่อประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้าใจ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าป้องกัน: กรณีศึกษา บ้านกะบุด-เชียงแหวน

เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนา จำนวน 45 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาความเข้าใจ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าป้องกัน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยสรุปได้เชิงเนื้อหา

ระยะที่ 2 การสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนา กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 45 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม กระดาษบันทึก เทปบันทึกเสียง และกล้องถ่ายรูป โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Participatory Workshop) การระดมสมอง (Brain Storming) การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการจดบันทึกประเด็นปัญหาที่เรียงไว้เพื่อนำไปวิเคราะห์เพื่อจัดทำร่างยุทธศาสตร์ การพัฒนา การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และการใช้วิธีการวิเคราะห์ SWOT Analysis

ระยะที่ 3 การประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนา กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 21 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบประเมิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้าใจ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ป่าป้องกัน : กรณีศึกษา บ้านกะบุด - เชียงแขวน เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 4 เผยแพร่ยุทธศาสตร์การพัฒนา กลุ่มเป้าหมายมีข้อเสนอแนะ ภายหลังปรับปรุงยุทธศาสตร์ฉบับสมบูรณ์ ควรนำยุทธศาสตร์ไปเผยแพร่ต่อสาธารณชน คือ 1) จัดทำแผ่นพับ และหนังสือประชาสัมพันธ์ยุทธศาสตร์เพื่อแจกจ่ายแก่ ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย และประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าป้องกัน และ 2) ลงตีพิมพ์วารสาร บทความวิจัยยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้าใจ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์ป่าป้องกัน: กรณีศึกษา บ้านกะบุด-เชียงแขวน เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้าใจ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าป้องกัน: กรณีศึกษา บ้านกะบุด-เชียงแขวง เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการอนุรักษ์ป่าป้องกัน พบว่า ป่าป้องกันบ้านกะบุด – เชียงแขวง ถูกทำลายเป็นจำนวนมาก ความอุดมสมบูรณ์ของป่าป้องกันลดน้อยลง

ปัญหาการอนุรักษ์ป่าป้องกัน พบว่า ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าป้องกัน เช่น กฎระเบียบ ข้อบังคับของป่าป้องกัน และขอบเขตพื้นที่ป่าป้องกัน ไม่ชัดเจนขาดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังระหว่างประชาชนกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง **ส่วนความต้องการอนุรักษ์ป่าป้องกัน** พบว่า ประชาชนต้องการให้เยาวชนในชุมชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าป้องกัน ให้มีหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องร่วมมือร่วมแรง และร่วมใจกันในฟื้นฟูดูแลรักษาป่าป้องกัน ให้ประชาชนในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าป้องกัน และให้มีเครือข่ายอนุรักษ์ และป้องกันการรุกรานป่าป้องกัน และ**แนวทางการพัฒนา**เพื่อการอนุรักษ์ป่าป้องกัน คือ จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าป้องกันแบบยั่งยืน กฎระเบียบ ข้อบังคับของการอนุรักษ์ และป้องกันการรุกรานป่าป้องกัน และการลาดตระเวนในการอนุรักษ์ป่าป้องกัน การจัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชน โดยเฉพาะเยาวชนในชุมชนในการอนุรักษ์ป่าป้องกัน และเครือข่ายการอนุรักษ์ และป้องกันการรุกรานป่าป้องกันเน้นการฟื้นฟู การดูแล และรักษาป่าป้องกันโดยร่วมมือระหว่างภาครัฐ และประชาชนในชุมชน

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้าใจ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าป้องกัน: กรณีศึกษา บ้านกะบุด-เชียงแขวง เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย 1 ยุทธศาสตร์ 3 โครงการ คือ

- 1) จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าป้องกันแบบยั่งยืน กฎระเบียบ ข้อบังคับของการอนุรักษ์ป่าป้องกัน
- 2) การจัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชนโดยเฉพาะเยาวชนในชุมชนในการอนุรักษ์ป่าป้องกัน และ 3) สร้างเครือข่ายการอนุรักษ์ และป้องกันการรุกรานป่าป้องกันเน้นการฟื้นฟู การดูแล และรักษาป่าป้องกันโดยร่วมมือระหว่างภาครัฐ และประชาชนในชุมชน

องค์ประกอบของโครงการ คือ ชื่อโครงการ หลักการ และเหตุผล วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย งบประมาณ หน่วยงานที่รับผิดชอบ วิธีดำเนินการ การวัด และประเมินผล

3. ผลการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้าใจ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าป้องกัน: กรณีศึกษา บ้านกะบุด-เชียงแหวน เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่พัฒนาขึ้น พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้าใจ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าป้องกัน: กรณีศึกษา บ้านกะบุด-เชียงแหวน เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำมาอภิปรายผล ได้แก่

1. สภาพปัจจุบัน และปัญหา คือ 1) สภาพปัจจุบันการอนุรักษ์ป่าป้องกัน พบว่า ป่าป้องกันบ้านกะบุด-เชียงแหวน แตกต่างจากเมื่อก่อนมาก เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากร ความต้องการพื้นที่ทำการเกษตร การกำหนดแนวเขตพื้นที่ป่าป้องกันยังไม่ชัดเจน การบุกรุกพื้นที่ป่าป้องกัน การเผยแพร่ด้านระเบียบกฎหมายข้อบังคับเกี่ยวกับป่าป้องกันยังไม่กระทำเลย จึงก่อให้เกิดความสูญเสียทาง และมีผลกระทบต่อระบบนิเวศนก สัตว์ป่า ยาสมุนไพรรักษาโรคหายาก และลดน้อยลง ไม่สำหรับปลูกสร้างบ้านเรือนขาดแคลน และห่างไกลจากหมู่บ้าน การทำมาหากินของประชาชนพบกับความยุ่งยาก 2) การคุ้มครองรักษาป่าป้องกัน มีเพียงการเผยแพร่เกี่ยวกับการกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าป้องกันเท่านั้น แต่ยังไม่มีการเข้าไปสนับสุนน หรือปฏิรูปป่าป้องกันแต่อย่างใด และ 3) ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าป้องกัน คือ การขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าป้องกัน โดยเฉพาะด้านกฎระเบียบข้อบังคับของป่าป้องกัน ขอบเขตพื้นที่ ป่าป้องกันไม่ชัดเจน จึงเกิดปัญหาการบุกรุกตัดไม้ในป่าป้องกัน ตลอดถึงการบุกรุกจับจองพื้นที่ป่าป้องกันนับวันยิ่งรุนแรงมากขึ้น

2. ความต้องการในการอนุรักษ์ป่าป้องกัน คือ 1) ประชาชนบ้านกะบุด-เชียงแหวนมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมกับภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องของรัฐในการคุ้มครองรักษาป่าป้องกันเพื่อความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ป่าป้องกันอย่างยั่งยืน 2) ความต้องการสร้างความเข้าใจ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมใน การอนุรักษ์

ป่าป้องกัน 3) ต้องการให้ภาครัฐจัดทำกรอบวิธีในการคุ้มครองป่าป้องกันให้ประชาชนในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าป้องกัน รวมทั้งการปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนในชุมชนเพื่อพัฒนาเด็ก และเยาวชนให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าป้องกันสืบทอดเจตนารมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าป้องกันในอนาคต 4) ประชาชนบ้านกะบุด-เชียงแหวน มีความต้องการอยากให้ป่าป้องกันมีความอุดมสมบูรณ์ทางด้านระบบนิเวศอย่างยั่งยืนเพื่อการดำรงชีวิตที่ดีของชุมชน และ 5) เพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์และความต้องการของประชาชนบ้านกะบุด-เชียงแหวน ภาครัฐต้องให้การสนับสนุน และก่อตั้งเครือข่ายอนุรักษ์ของชุมชนบ้านกะบุด-เชียงแหวน รวมทั้งหมู่บ้านอื่น ๆ บริเวณป่าป้องกัน เพื่อป้องกันการรุกรานพื้นที่ป่าป้องกัน

3. แนวทางการพัฒนาเพื่อการอนุรักษ์ป่าป้องกัน คือ 1) จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าป้องกันแบบยั่งยืน กฎระเบียบ ข้อบังคับของการอนุรักษ์ และป้องกันการรุกรานป่าป้องกัน และการลาดตระเวนในการอนุรักษ์ป่าป้องกัน 2) จัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชนโดยเฉพาะเยาวชนในชุมชนในการอนุรักษ์ป่าป้องกัน และ 3) สร้างเครือข่ายการอนุรักษ์ของชุมชน เพื่อป้องกันการบุกรุกป่าป้องกันเน้นการฟื้นฟู การดูแล และรักษาป่าป้องกันโดยร่วมมือระหว่างภาครัฐ และประชาชนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศุภศิษฐ์ ราชกรม (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดการทรัพยากรชีวภาพชุมชน กรณีศึกษา บ้านบัว ตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาของทรัพยากรธรรมชาติ คือ 1) ของป่า และสัตว์ป่าในชุมชนเหลือน้อยไม่เพียงพอต่อการบริโภคของคนในชุมชน 2) หนี้สินของคนในชุมชน 3) การลักลอบล่าสัตว์ป่า 4) ผลผลิตทางการเกษตรลดลง 5) ไฟไหม้ป่า การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า 6) การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เพื่อเข้าครอบครองที่ดิน 7) ชุมชนขาดความร่วมมือในการรวมกลุ่ม และ 8) การปนเปื้อนของสารเคมีทางการเกษตรในแหล่งน้ำ ความต้องการในการแก้ปัญหาที่สำคัญ คือ 1) สนับสนุนส่งเสริมอาชีพโดยใช้วัตถุดิบ และภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) ให้อำนาจราชการสนับสนุนส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพชาวบ้าน 3) สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจเรื่องทรัพยากรชีวภาพชุมชนให้กับคนในชุมชน 4) รณรงค์การอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพชุมชน 5) เผื่อระวังลาดตระเวนป่าชุมชน 6) สร้างแนวกันไฟ และทำฝายต้นน้ำ 7) ปลูกป่าทดแทนป่าเสื่อมโทรม 8) ทำป้ายแสดงเขตป่าชุมชน 9) ว่ากล่าวตักเตือนผู้บุกรุกพื้นที่

ป่าชุมชน 10) ตั้งกฎ ระเบียบการรักษาป่าชุมชน และ 11) จัดตั้งคณะกรรมการดูแลรักษาป่าชุมชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุขชี คำนวนคิลป์ (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อุทยานแห่งชาติได้ร่วมมือกับอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมที่มีผลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คือ ขาดบุคลากรในการนำเสนอผลการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ขาดการเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่ และหน่วยงานอื่น เจ้าหน้าที่ขาดปัจจัยหลายด้าน และ การประชาสัมพันธ์ไม่ดีเท่าที่ควร สำหรับแนวทางในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คือ ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึก และรู้จักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และประชาชนรู้คุณประโยชน์ของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ควรส่งเสริมให้ประชาชน และเจ้าหน้าที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าป้องกัน ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าป้องกัน ให้มากกว่านี้ และควรมีการอบรมให้ความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ป่าป้องกัน อย่างทั่วถึง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชฎาพร กมลกิจไพศาล (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการจัดทำแผนชุมชนบ้านทางยาว หมู่ที่ 8 ตำบลคลองควาย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการจัดทำแผนชุมชนมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอน วิเคราะห์ชุมชน 2) ขั้นตอนการวางแผน 3) ขั้นตอนการดำเนินการ และ 4) ขั้นตอนการติดตาม และประเมินผลแผนชุมชนได้แบ่งแผนงานออกเป็นแผนพึ่งตนเอง แผนความร่วมมือ และแผนขอรับการสนับสนุน สำหรับกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ชาวบ้านมีส่วนร่วมจัดทำแผนชุมชนระดับมากในขั้นตอนการวิเคราะห์ชุมชน โดยให้ข้อมูลปัญหา ความต้องการ และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ขั้นตอนการวางแผนใช้วิธีประชุมประชาคมให้ชาวบ้านส่วนใหญ่เข้าร่วมกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และโครงการของชุมชน ขั้นตอนการดำเนินการผู้นำชุมชนจะเป็นผู้ประสานกับหน่วยงานสนับสนุน ชาวบ้านจะเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมหรือเป็นสมาชิกโครงการ และขั้นตอนการติดตาม และการประเมินผล ชาวบ้าน มีส่วนร่วมน้อยส่วนใหญ่ผู้นำชุมชนจะเป็นผู้ติดตาม และรายงานผล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะด้านการปฏิบัติ

1.1 การที่จะให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และกติกาของการอนุรักษ์ป่าป้องกัน ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นคุณค่า และมีความตระหนัก ในการอนุรักษ์ป่าป้องกันเสียก่อน

1.2 .การนำยุทธศาสตร์การพัฒนานี้ไปใช้ควรมีการตรวจสอบ และประเมินผลการมีส่วนร่วมของประชาชน และรับฟังข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ ของโครงการถึงความเป็นไปได้ และความเหมาะสมในการอนุรักษ์ป่าป้องกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าป้องกัน: กรณีศึกษา บ้านกะบุด-เชียงแหวน เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าป้องกัน: กรณีศึกษา บ้านกะบุด-เชียงแหวน เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าป้องกัน: กรณีศึกษา บ้านกะบุด-เชียงแหวน เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว